

Postanowienie z dnia 14 lipca 2000 r.

II UKN 366/00

Postępowanie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, w której składowi sądu okręgowego orzekającemu w pierwszej instancji z udziałem ławników przewodniczył sędzia sądu rejonowego, jest nieważne z uwagi na skład sądu sprzeczny z przepisami (art. 379 pkt 4 KPC), jeśli z akt sprawy nie wynika, że przed jej rozpoznaniem sędzia ten posiadał upoważnienie Ministra Sprawiedliwości przewidziane w art. 24 § 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.).

Przewodniczący SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Beata Gudowska, Maria Tyszel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 lipca 2000 r. sprawy z wniosku Edwarda Ż. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z. o składkę ubezpieczeniową, na skutek kasacji wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 marca 2000 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie oraz poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 18 lutego 2000 r. [...] i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku postanowieniem z dnia 18 lutego 2000 r. [...] odrzucił odwołanie Edwarda Ż. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Z. z dnia 23 lutego 1999 r., ponieważ zostało wniesione z nadmiernym przekroczeniem miesięcznego terminu wskazanego w art. 477⁹ § 1 KPC, a wnioskodawca nie wykazał, że przekroczenie to nastąpiło z przy-

czyn od niego niezależnych.

Postanowieniem z dnia 27 marca 2000 r. [...] Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku oddalił zażalenie wnioskodawcy. Sąd uznał ustalenia Sądu pierwszej instancji dotyczące uchybienia terminu i jego przyczyn za prawidłowe, a rozstrzygnięcie – za trafne, zgodne ze wskazaną podstawą prawną.

W kasacji od tego postanowienia, pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o jego uchylenie, jak również o uchylenie postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Stosownie do art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. W postępowaniu przed sądem wojewódzkim (okręgowym)-sądem pracy i ubezpieczeń społecznych, orzekającym w pierwszej instancji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z art.477⁸ w związku z art. 47 § 1 KPC, sąd orzeka w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników. Z akt rozpatrywanej sprawy wynika, że składowi orzekającemu przewodniczył delegowany sędzia sądu rejonowego. Zasady zastępowania sędziego w jego czynnościach przez sędziego innego sądu określa art. 24 ustawy z dnia 25 czerwca 1985 r. prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), stanowiący w § 2 generalną zasadę, że sędzia sądu niższego nie może być przewodniczącym składu sądzącego, jednakże sędziemu sądu rejonowego delegowanemu do sądu okręgowego Minister Sprawiedliwości może przyznać prawo przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten sąd w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników oraz w składzie jednego sędziego. Sądowi Najwyższemu znana jest praktyka, że Minister Sprawiedliwości delegując sędziego sądu rejonowego do orzekania w sądzie okręgowym udziela mu generalnego upoważnienia do przewodniczenia w wymienionych sprawach, jednakże informacja o tym upoważnieniu musi być dołączona do każdej sprawy, w której przewodniczy i orzeka sędzia rejonowy, w zastępstwie sędziego okręgowego. Tak więc postępowanie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, w której składowi orzekającemu przewodniczył sędzia rejonowy jest – zgodnie z art. 379 pkt 4 KPC – nieważne, z uwagi na

sprzeczny z przepisami skład sądu orzekającego, jeśli z akt sprawy nie wynika, że przed jej rozpoznaniem posiadał upoważnienie Ministra Sprawiedliwości przewidziane w art.24 § 2 u.s.p.

Brak takiego upoważnienia w rozpoznawanej sprawie oznacza, że skład sądu pierwszej instancji spowodował nieważność postępowania przed tym sądem, co przeoczył Sąd Apelacyjny. Stwierdzenie nieważności czyni zbędne rozważania przez Sąd Najwyższy odnoszące się do przytoczonych w kasacji jej podstaw i ich usprawiedliwienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie powołanego wyżej art. 393¹¹ oraz art. 393¹⁹ w związku z art. 393 § 2 KPC, orzekł jak w sentencji postanowienia.

N o t k a

Można zwrócić uwagę, że w **wyroku z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97 (OSNC 1998 r. z. 5, poz. 81; OSP 1998 r. z. 5, poz. 93 z glosą A. Szpunara; Palestra 1998 r. nr 9-10, s. 202 z glosą A. Zielińskiego)** uznano, że wzięcie przez Sąd Najwyższy z urzędu pod uwagę nieważności postępowania (art. 393¹¹ KPC) dotyczy tylko nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji; patrz też **wyrok z dnia 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97 (OSP 1999 r. z. 3, poz. 58 z glosą W. Broniewicza)**.

=====